

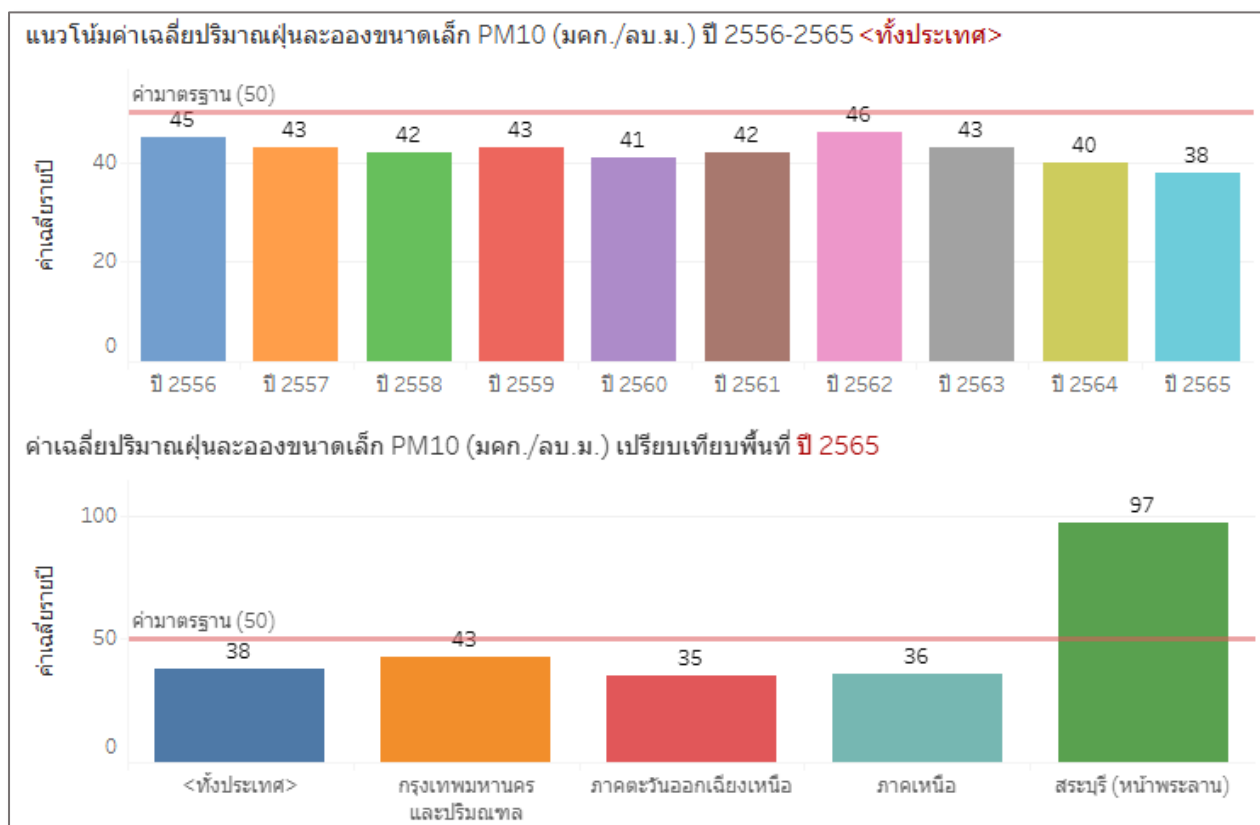
สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย มาจากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ.2566 ของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} และข้อมูลคุณภาพน้ำตามดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI) รายจุดตรวจวัด ปี พ.ศ.2567 จากกรมควบคุมมลพิษ และข้อมูลการสูญเสียปีสุขภาวะจากมลพิษทางอากาศ จากโครงการศึกษาภาระโรค สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

1) มลพิษทางอากาศ (PM₁₀, PM_{2.5} และก๊าซโอโซน)

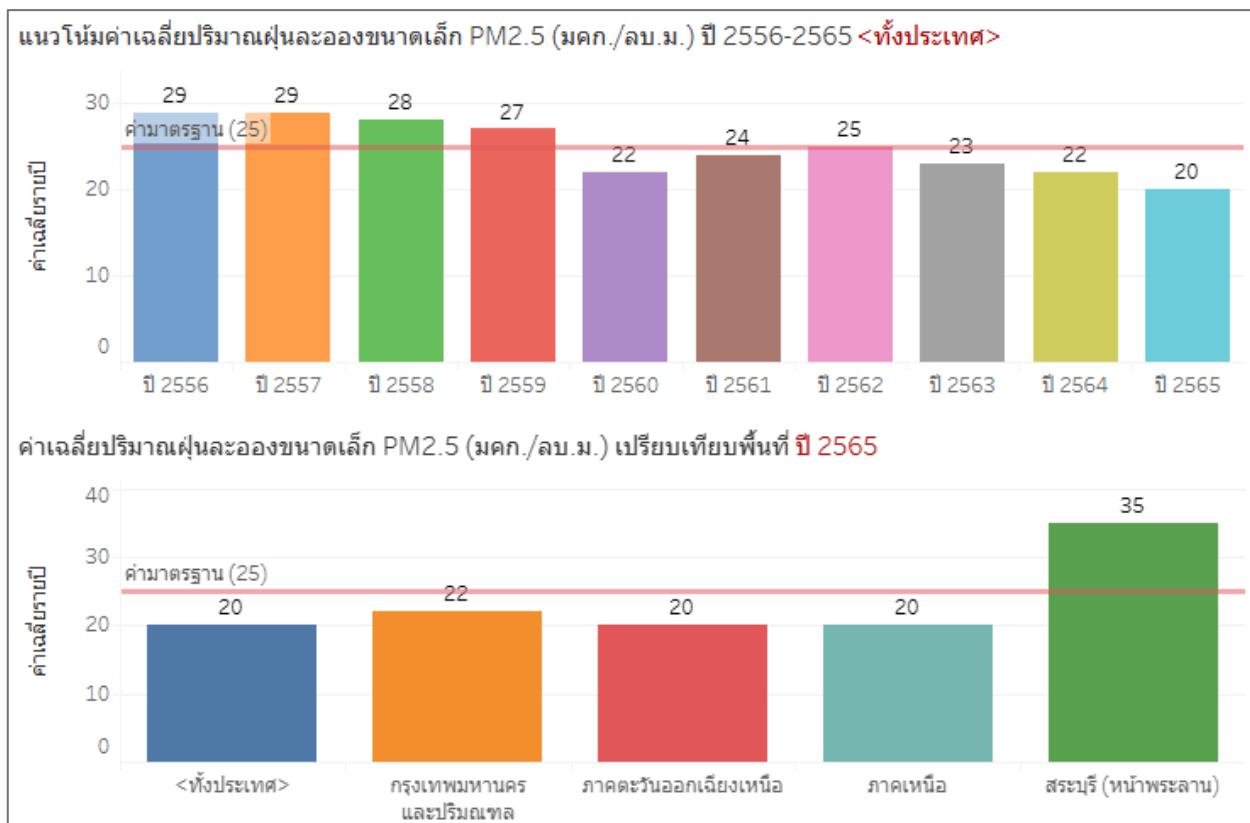
จากข้อมูลค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM₁₀ ทั้งปี ในช่วงปี พ.ศ.2556-2565 จะพบว่าค่าเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 38-46 มคก./ลบ.ม. ซึ่งต่ำกว่าค่ามาตรฐาน (ค่ามาตรฐานเท่ากับ 50 มคก./ลบ.ม.) โดยในปี พ.ศ.2565 มีค่าเฉลี่ยฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM₁₀ อยู่ที่ 38 มคก./ลบ.ม. แต่หากจำแนกตามพื้นที่ตรวจวัด จะพบว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM₁₀ ที่จังหวัดสระบุรี บริเวณหน้าพระลาน มีค่าสูงกว่าค่ามาตรฐาน โดยมีค่าอยู่ที่ 97 มคก./ลบ.ม. ในปี พ.ศ.2565 แต่สำหรับค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ยังมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM₁₀ ปี พ.ศ.2556-2565 และจำแนกตามพื้นที่ ปี พ.ศ.2565

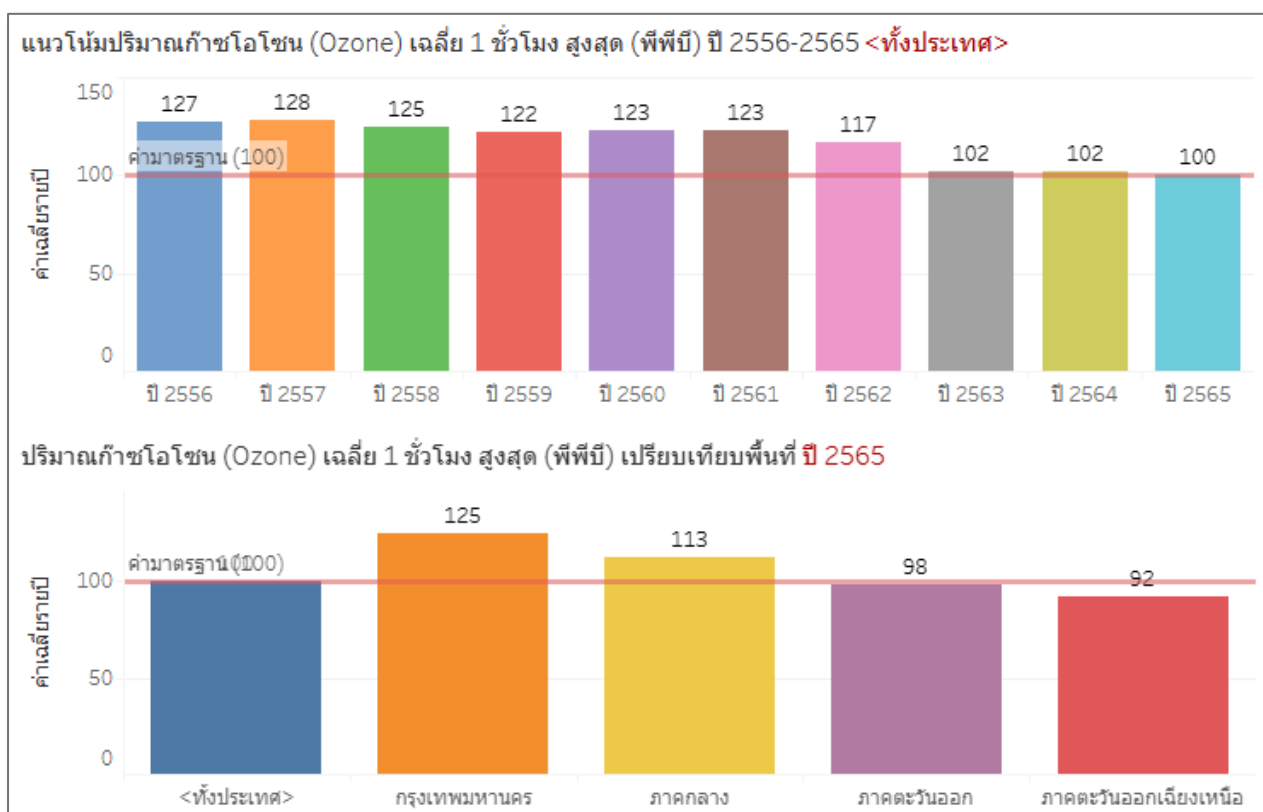
จากข้อมูลค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ทั้งปี ในช่วงปี พ.ศ.2556-2565 จะพบว่าค่าเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 20-29 มคก./ลบ.ม. ซึ่งในปี พ.ศ.2556-2559 มีค่าสูงกว่ามาตรฐาน (ค่ามาตรฐานเท่ากับ 25 มคก./ลบ.ม.) โดยในปี พ.ศ.2565 มีค่าเฉลี่ยฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} อยู่ที่ 20 มคก./ลบ.ม. แต่หากจำแนกตามพื้นที่ตรวจวัด จะพบว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ที่จังหวัดสระบุรี บริเวณหน้าพระลาน มีค่าสูงกว่าค่ามาตรฐาน โดยมีค่าอยู่ที่ 35 มคก./ลบ.ม. ในปี พ.ศ.2565 แต่สำหรับค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ยังมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ปี พ.ศ.2556-2565 และจำแนกตามพื้นที่ ปี พ.ศ.2565

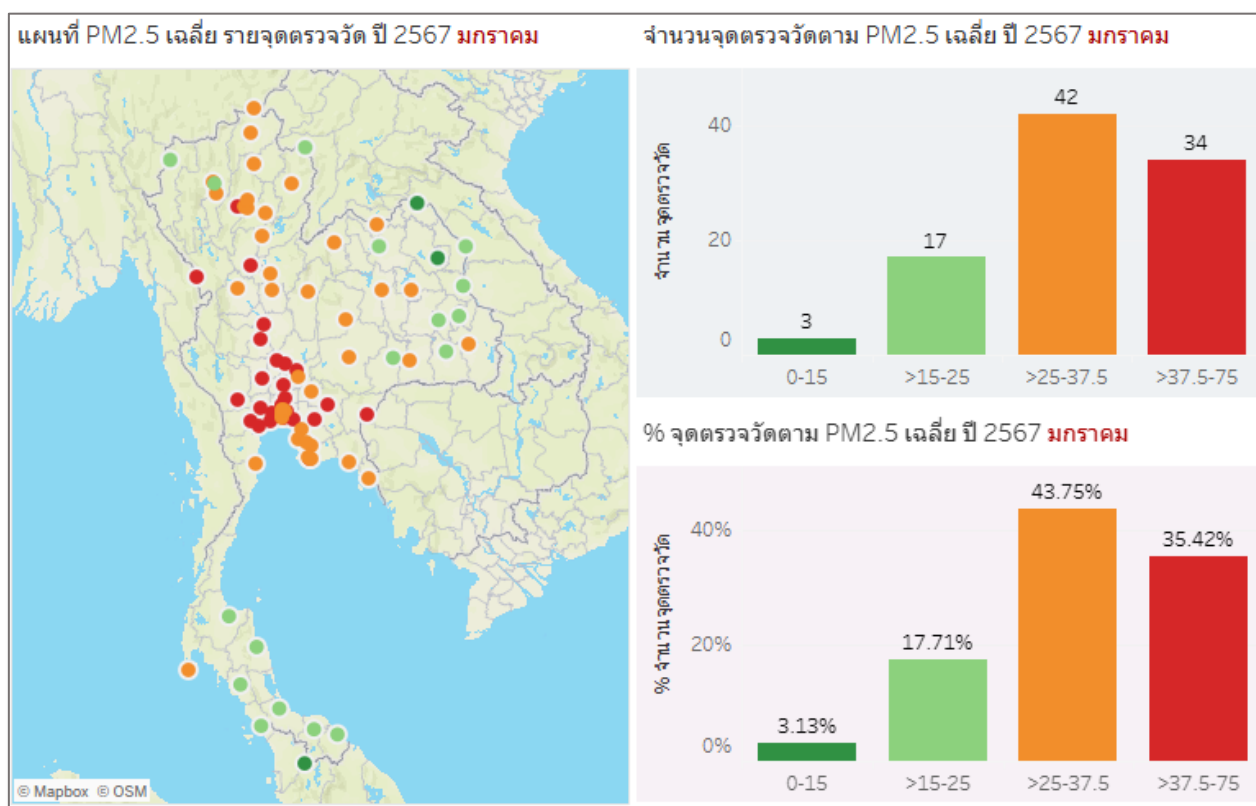
สำหรับปริมาณก๊าซโอโซน เฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด (พีพีบี) ในช่วงปี พ.ศ.2556-2565 จะพบว่ามีความระหว่าง 100-127 พีพีบี ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน (ค่ามาตรฐานเท่ากับ 100 พีพีบี) โดยที่กรุงเทพมหานคร และภาคกลาง มีค่าสูงกว่าค่ามาตรฐาน ในปี พ.ศ.2565 แต่ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีค่าที่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยปริมาณก๊าซโอโซน (พีพีบี) ปี พ.ศ.2556-2565 และจำแนกตามพื้นที่ ปี พ.ศ.2565

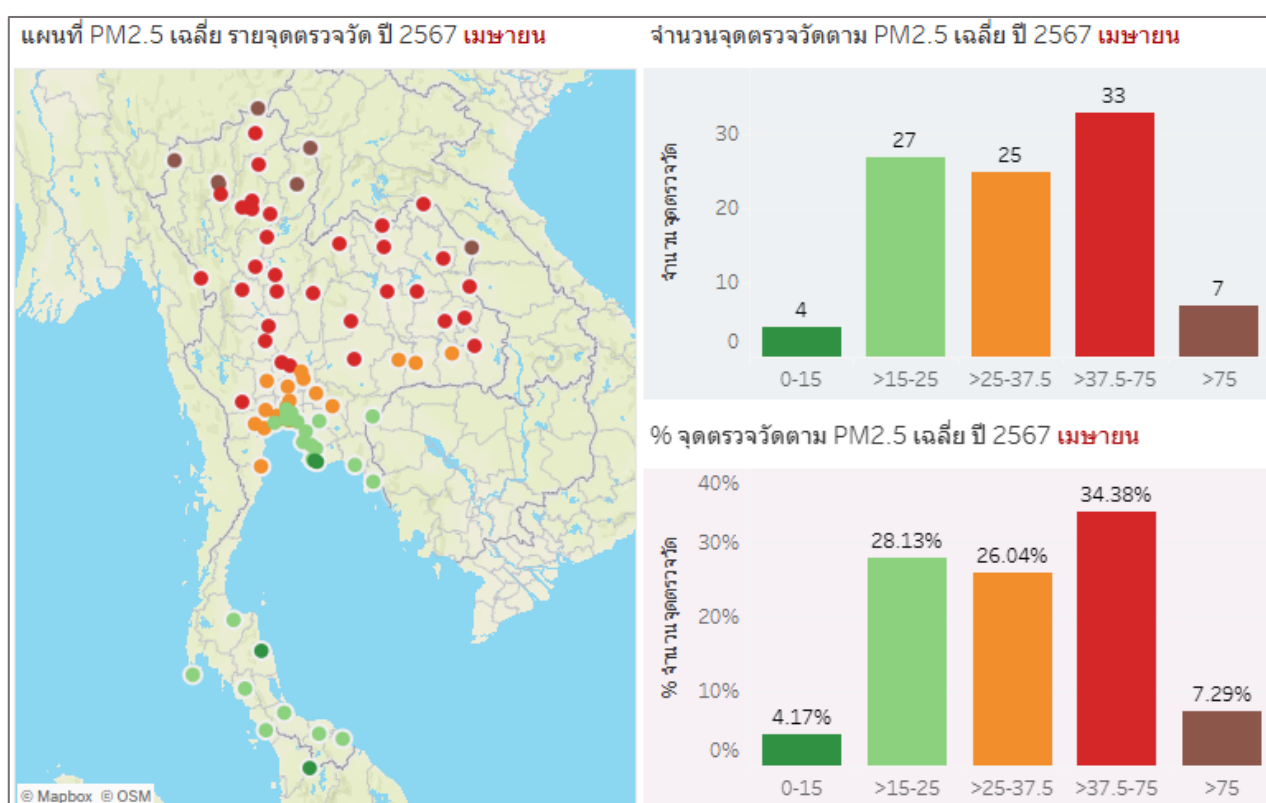

ภาพที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 รายจุดตรวจวัด ปี พ.ศ.2567 ในเดือนมกราคม ซึ่งมีค่าสูงในพื้นที่ภาคกลาง และ ภาพที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 รายจุดตรวจวัด ปี พ.ศ.2567 ในเดือนเมษายน ซึ่งมีค่าสูงในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 4 ค่าเฉลี่ย PM2.5 รายจุดตรวจวัด ปี พ.ศ.2567 เดือนมกราคม

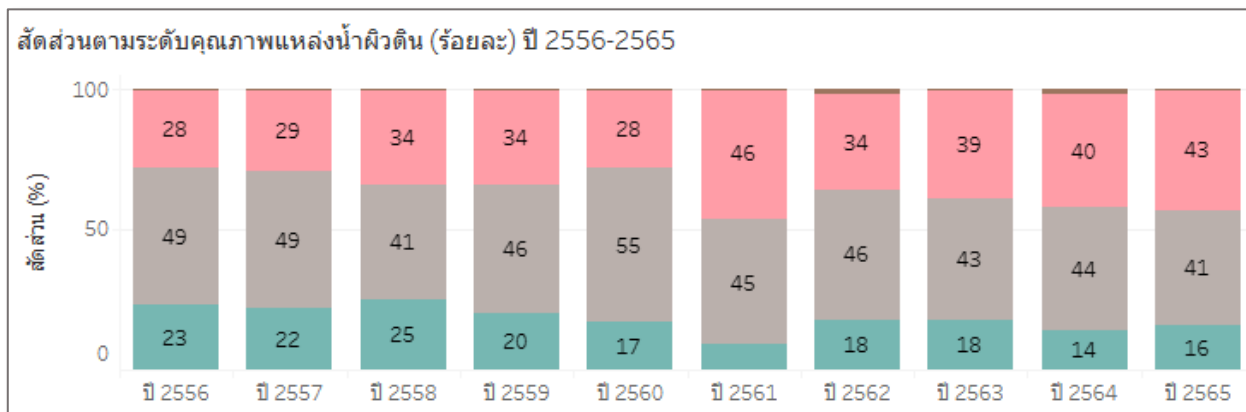
ภาพที่ 5 ค่าเฉลี่ย PM2.5 รายจุดตรวจวัด ปี พ.ศ.2567 เดือนเมษายน

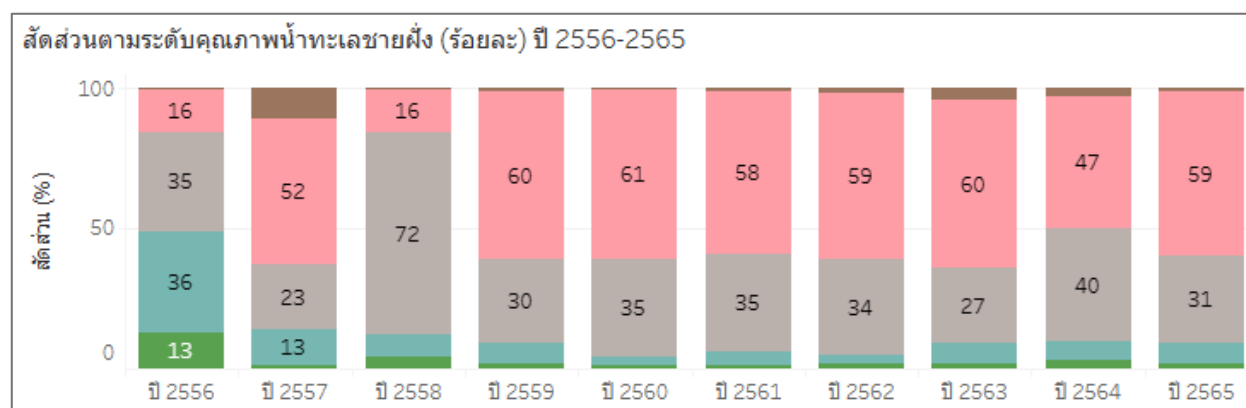
2) คุณภาพน้ำ แหล่งน้ำผิวดินและน้ำทะเลชายฝั่ง

จากข้อมูลคุณภาพน้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน ปี พ.ศ.2556-2565 พบว่าแหล่งน้ำผิวดิน ที่มีความเสื่อมโทรม อยู่ที่ร้อยละ 23 ในปี พ.ศ.2556 แล้วลดลงเหลือร้อยละ 16 ในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 6) และสำหรับน้ำทะเลชายฝั่ง ที่มีความเสื่อมโทรม ถึงเสื่อมโทรมมาก อยู่ที่ร้อยละ 49 ในปี พ.ศ.2556 แล้วลดลงเหลือร้อยละ 9 ในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 6 สัดส่วนตามคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำผิวดิน ปี พ.ศ.2556-2565

ภาพที่ 7 สัดส่วนตามคุณภาพน้ำ น้ำทะเลชายฝั่ง ปี พ.ศ.2556-2565

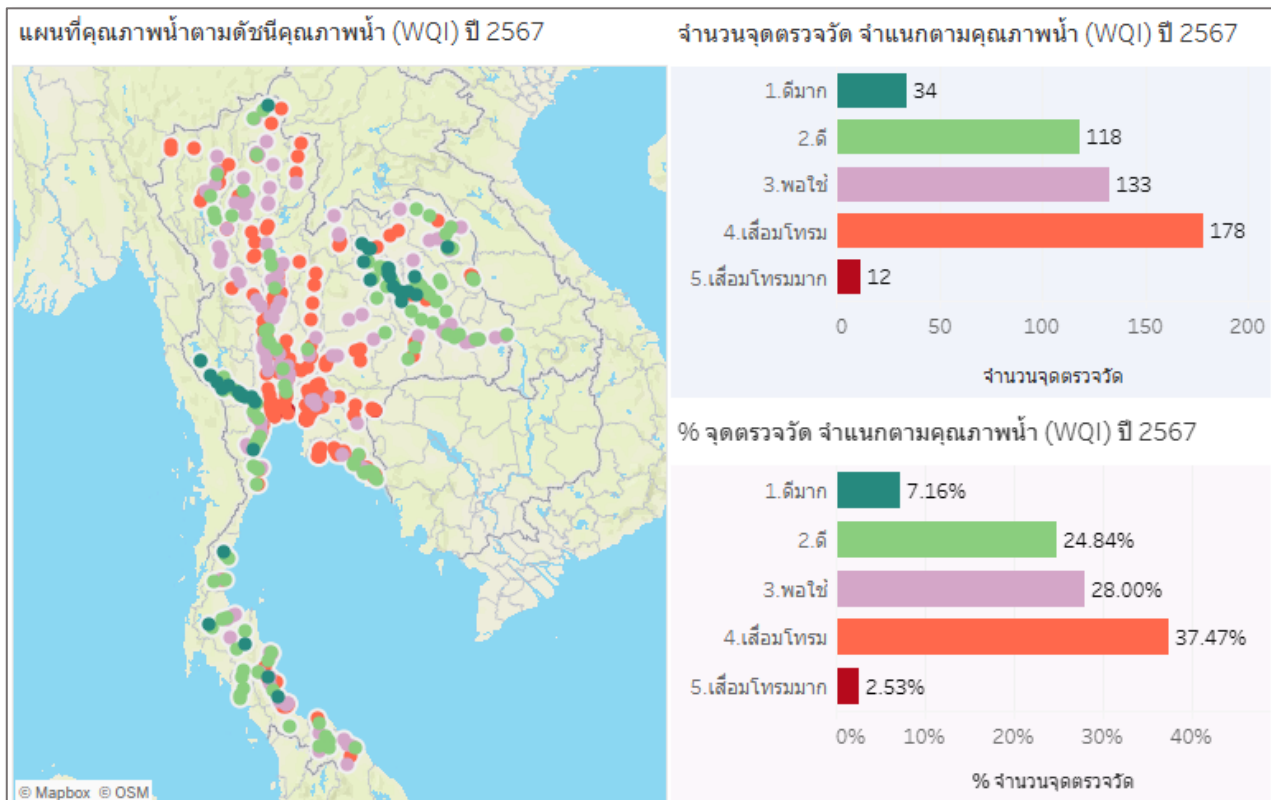
ระดับคุณภาพน้ำ

- ดีมาก
- ดี
- พอใช้
- เสื่อมโทรม
- เสื่อมโทรมมาก

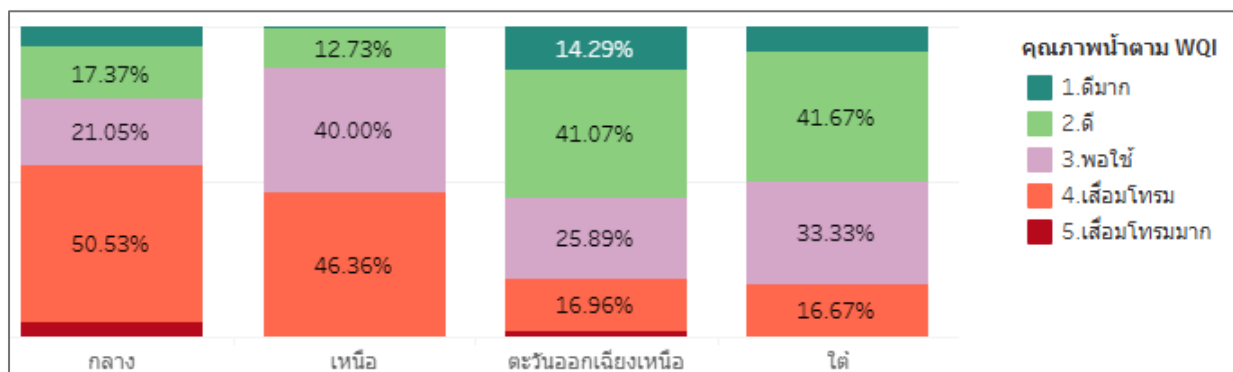
ภาพที่ 8 แสดงระดับคุณภาพน้ำ ของแหล่งน้ำผิวดิน ตามค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (Water quality index, WQI) รายจุดตรวจวัด ซึ่งพบว่าจุดตรวจวัดที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ในปี พ.ศ.2567 อยู่ที่ร้อยละ 37.5 ของจำนวนจุดตรวจวัดทั้งหมด และมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก อยู่ที่ร้อยละ 2.5 โดยแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเสื่อมโทรม ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง และภาคเหนือ

ภาพที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ภาคกลาง มีจุดตรวจวัดที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม มากที่สุด (ร้อยละ 50.5) รองลงมาคือภาคเหนือ (ร้อยละ 46.4) และนอกจากนี้ ภาคกลาง ยังมีจุดตรวจวัด ร้อยละ 4.7 ที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก

ภาพที่ 8 คุณภาพน้ำตาม Water quality index (WQI) รายจุดตรวจวัด ปี พ.ศ.2567

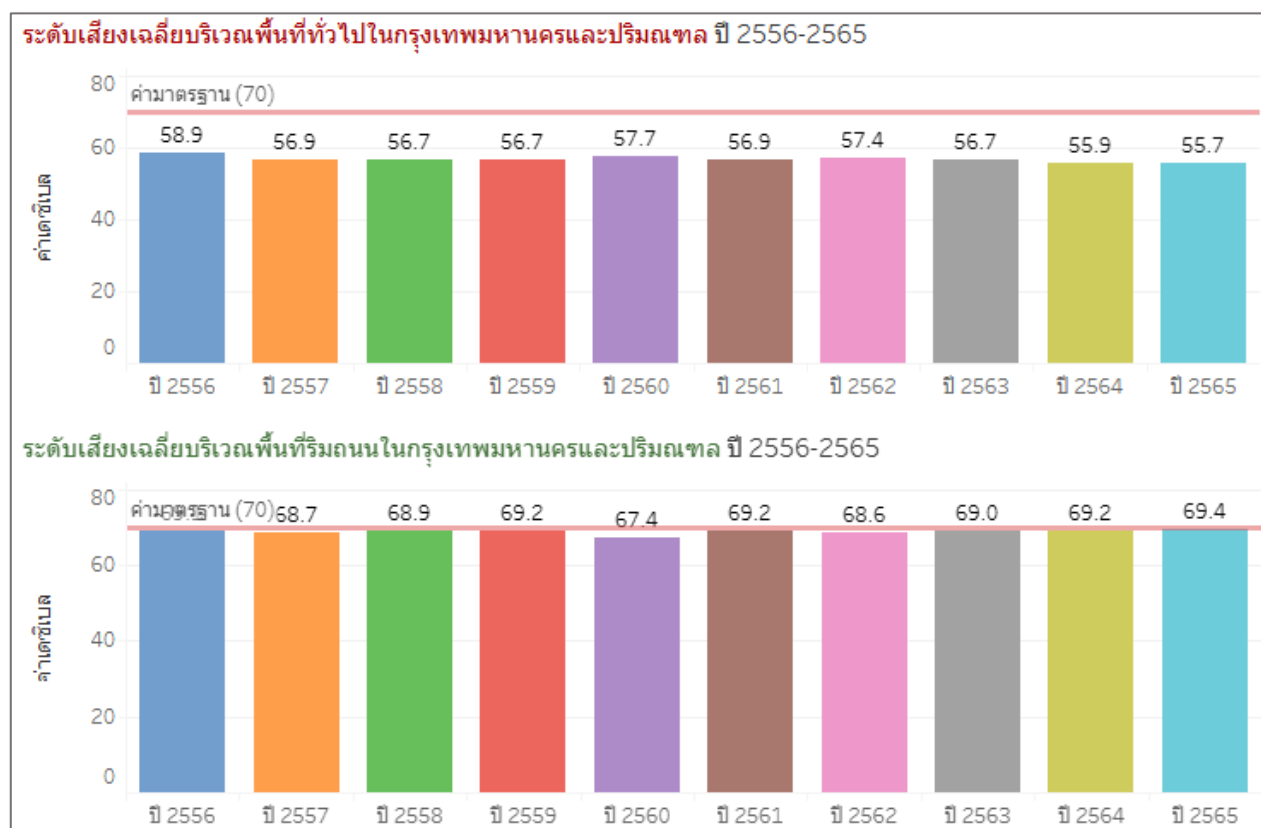
ภาพที่ 9 สัดส่วนจำนวนจุดตรวจวัด จำแนกตามคุณภาพน้ำตาม Water quality index (WQI) จำแนกตามภาค ปี พ.ศ.2567

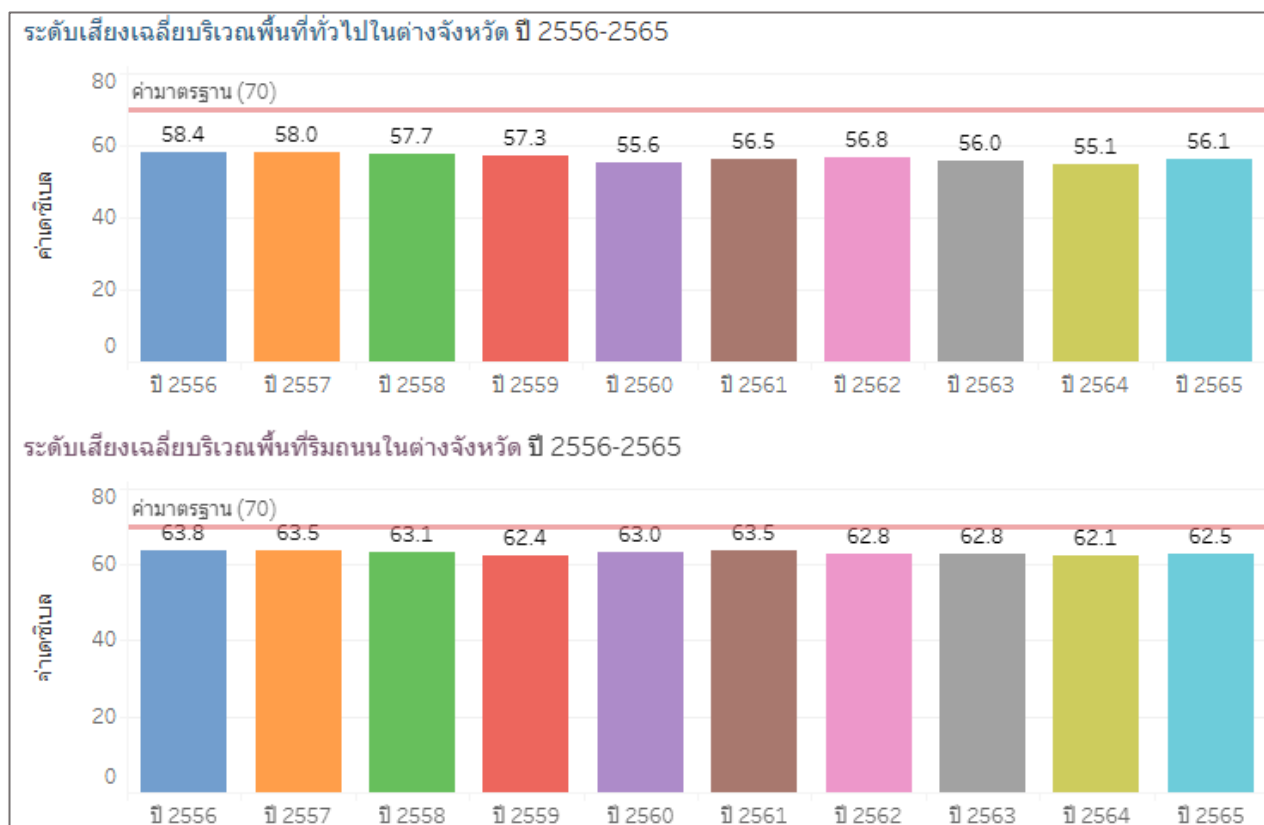
3) มลภาวะทางเสียง

ระดับเสียงเฉลี่ยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในพื้นที่ทั่วไป มีค่าอยู่ระหว่าง 55.7-58.9 เดซิเบล ในช่วงปี พ.ศ.2556-2565 ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐาน (ค่ามาตรฐานเท่ากับ 70 เดซิเบล) แต่ในบริเวณริมถนน มีค่าใกล้กับค่ามาตรฐาน (67.4-69.4 เดซิเบล) (ภาพที่ 10) สำหรับระดับเสียงเฉลี่ยในต่างจังหวัด ในพื้นที่ทั่วไป มีค่าอยู่ระหว่าง 55.1-58.4 เดซิเบล ในช่วงปี พ.ศ.2556-2565 ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐาน แต่ในบริเวณริมถนน มีค่าต่ำกว่าค่ามาตรฐานเล็กน้อย (62.1-63.8 เดซิเบล) (ภาพที่ 11)

ภาพที่ 10 ระดับเสียงเฉลี่ย บริเวณพื้นที่ทั่วไปและพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ.2556-2565

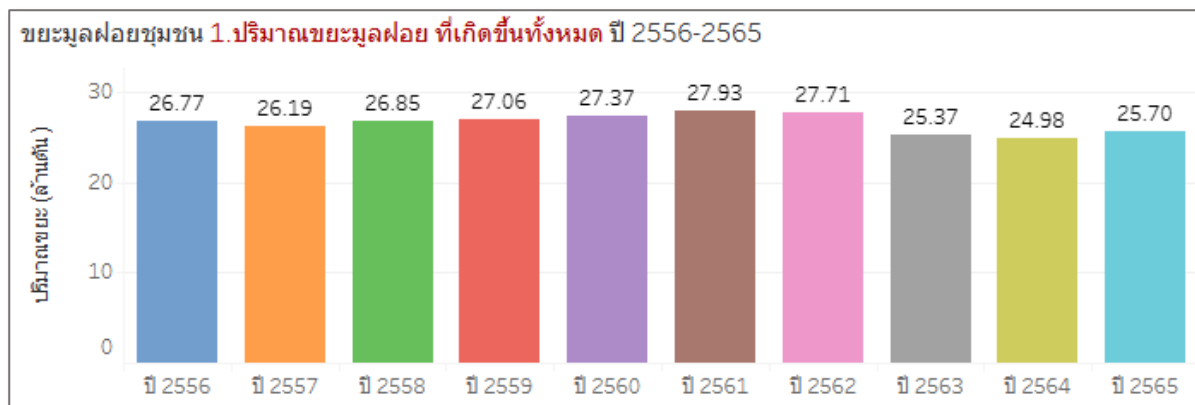
ภาพที่ 11 ระดับเสียงเฉลี่ย บริเวณพื้นที่ทั่วไปและพื้นที่ริมถนนในต่างจังหวัด ปี พ.ศ.2556-2565

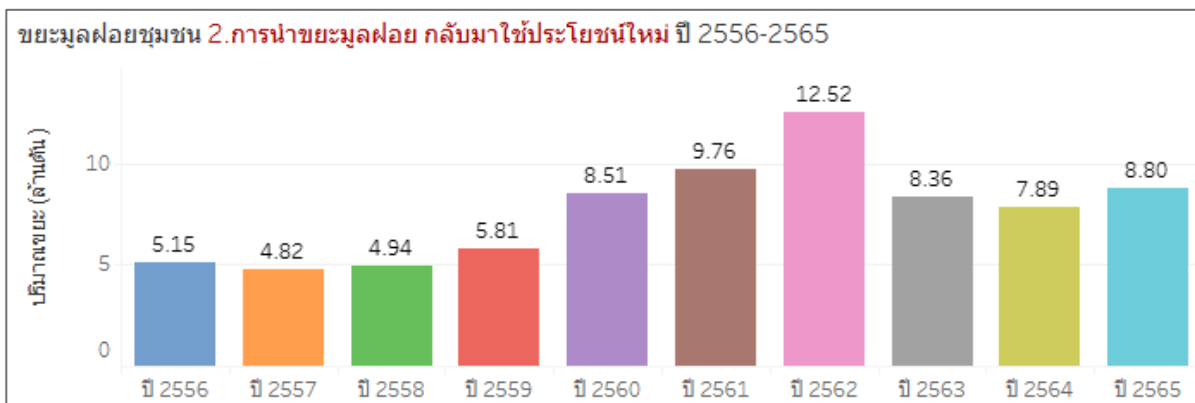
4) ปริมาณขยะและการจัดการขยะ

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ปี พ.ศ.2556-2565 อยู่ที่ปีละ 25-27.9 ล้านตันในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ.2565 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ที่ 25.7 ล้านตัน ซึ่งลดลงจาก 27.9 ล้านตันในปี พ.ศ.2561 (ภาพที่ 12) ในขณะที่การนำขยะมูลฝอยชุมชน กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 5.15 ล้านตันในปี พ.ศ.2556 เป็น 12.5 ล้านตันในปี พ.ศ.2562 แล้วลดลงเหลือ 8.8 ล้านตัน ในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 13) สำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน อย่างถูกต้อง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 7.5 ล้านตันในปี พ.ศ.2556 เป็น 11.7 ล้านตันในปี พ.ศ.2560 แล้วลดลงเหลือ 9.8 ล้านตัน ในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 14) และสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน อย่างไม่ถูกต้อง มีแนวโน้มลดลงจาก 14.1 ล้านตันในปี พ.ศ.2556 เหลือ 7.1 ล้านตัน ในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 15)

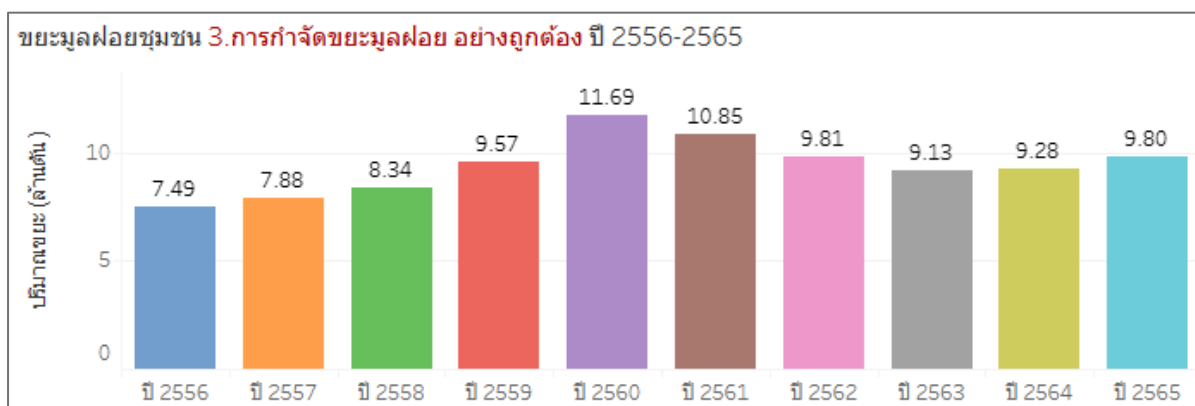
ภาพที่ 12 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ปี พ.ศ.2556-2565

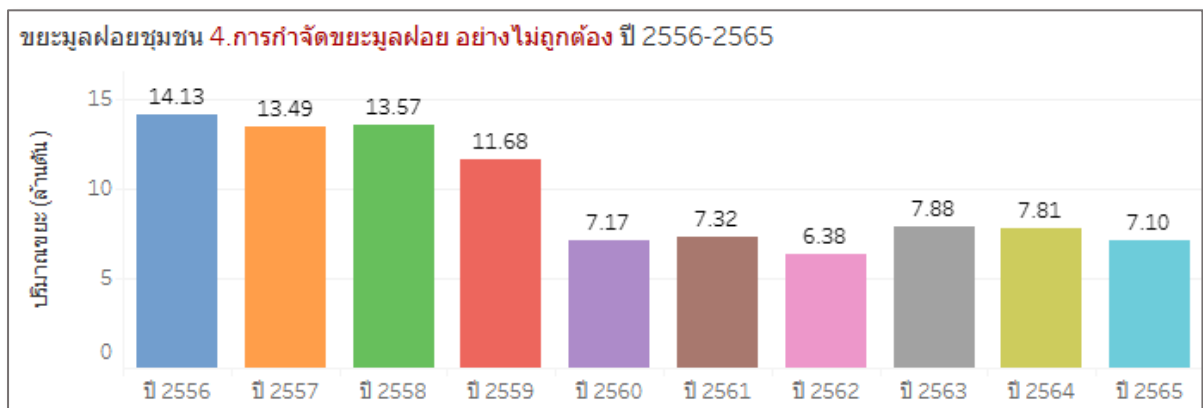
ภาพที่ 13 ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชน กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ปี พ.ศ.2556-2565

ภาพที่ 14 ปริมาณการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน อย่างถูกต้อง ปี พ.ศ.2556-2565

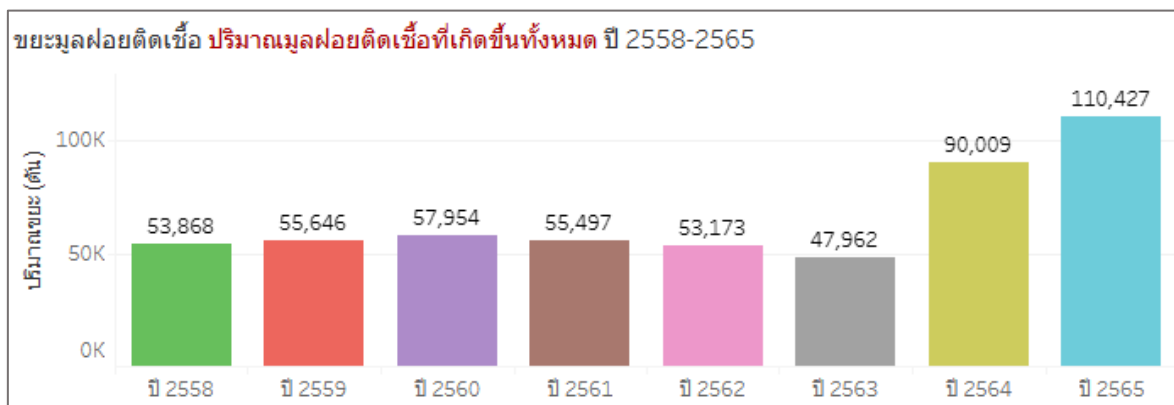
ภาพที่ 15 ปริมาณการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน อย่างไม่ถูกต้อง ปี พ.ศ.2556-2565

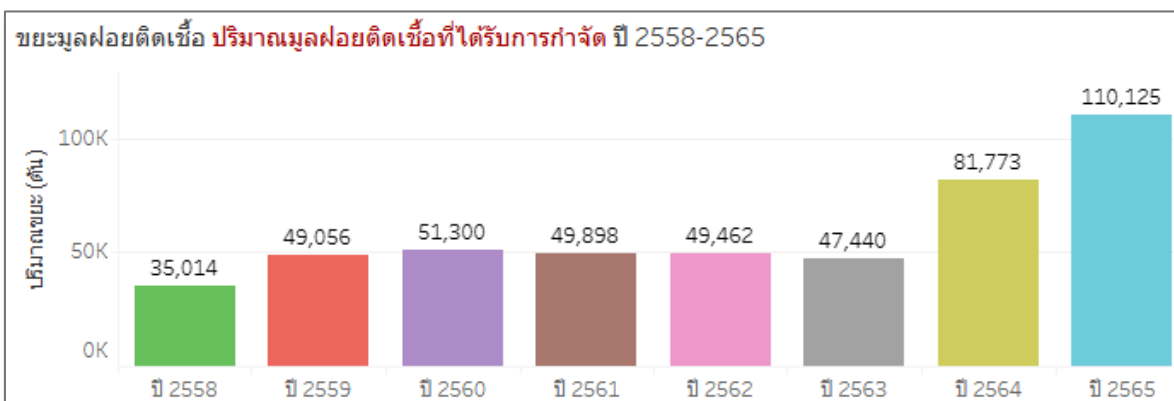
ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อ ปี พ.ศ.2558-2565 มีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 53,868 ตัน ในปี พ.ศ.2558 เป็น 110,427 ตัน ในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 16) ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อที่ได้รับการกำจัด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 35,014 ตันในปี พ.ศ.2558 เป็น 110,125 ตันในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 17) และสำหรับปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ได้รับการกำจัด มีแนวโน้มลดลงจาก 18,854 ตัน ในปี พ.ศ.2558 เหลือ 302 ตันในปี พ.ศ.2565 (ภาพที่ 18)

สำหรับปริมาณวัตถุอันตราย ภาคอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2556-2565 อยู่ที่ปีละ 3.46-4.36 ล้านตันในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2565 มีปริมาณวัตถุอันตราย ภาคอุตสาหกรรม 3.84 ล้านตัน (ภาพที่ 19)

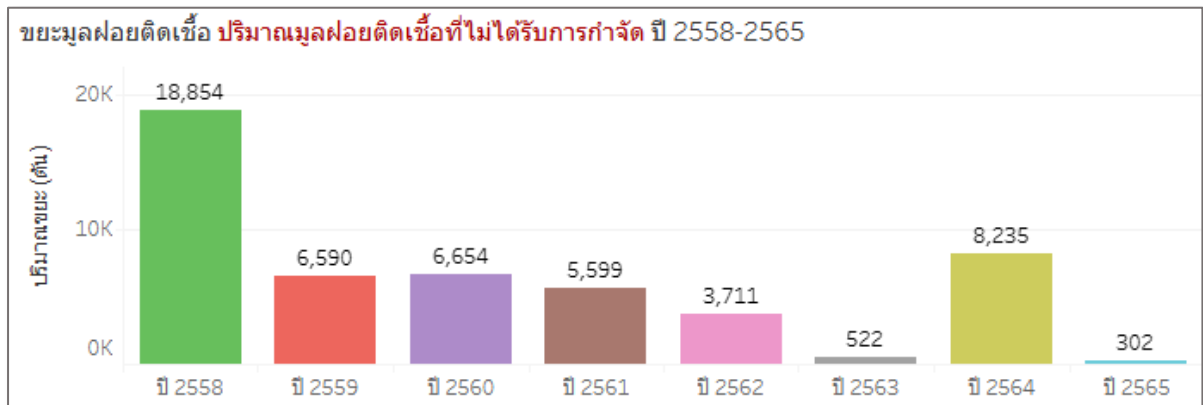
ภาพที่ 16 ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อ ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ปี พ.ศ.2558-2565

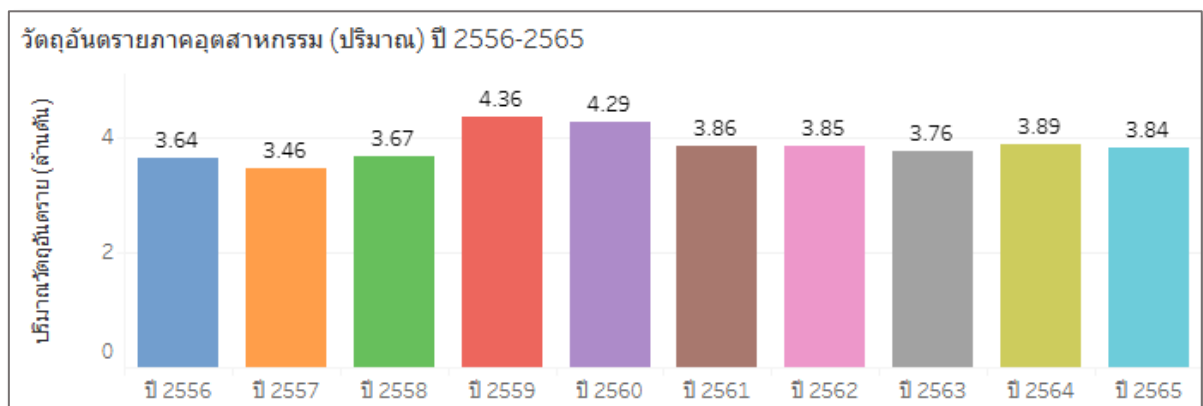
ภาพที่ 17 ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อ ที่ได้รับการกำจัด ปี พ.ศ.2558-2565

ภาพที่ 18 ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อ ที่ไม่ได้รับการกำจัด ปี พ.ศ.2558-2565

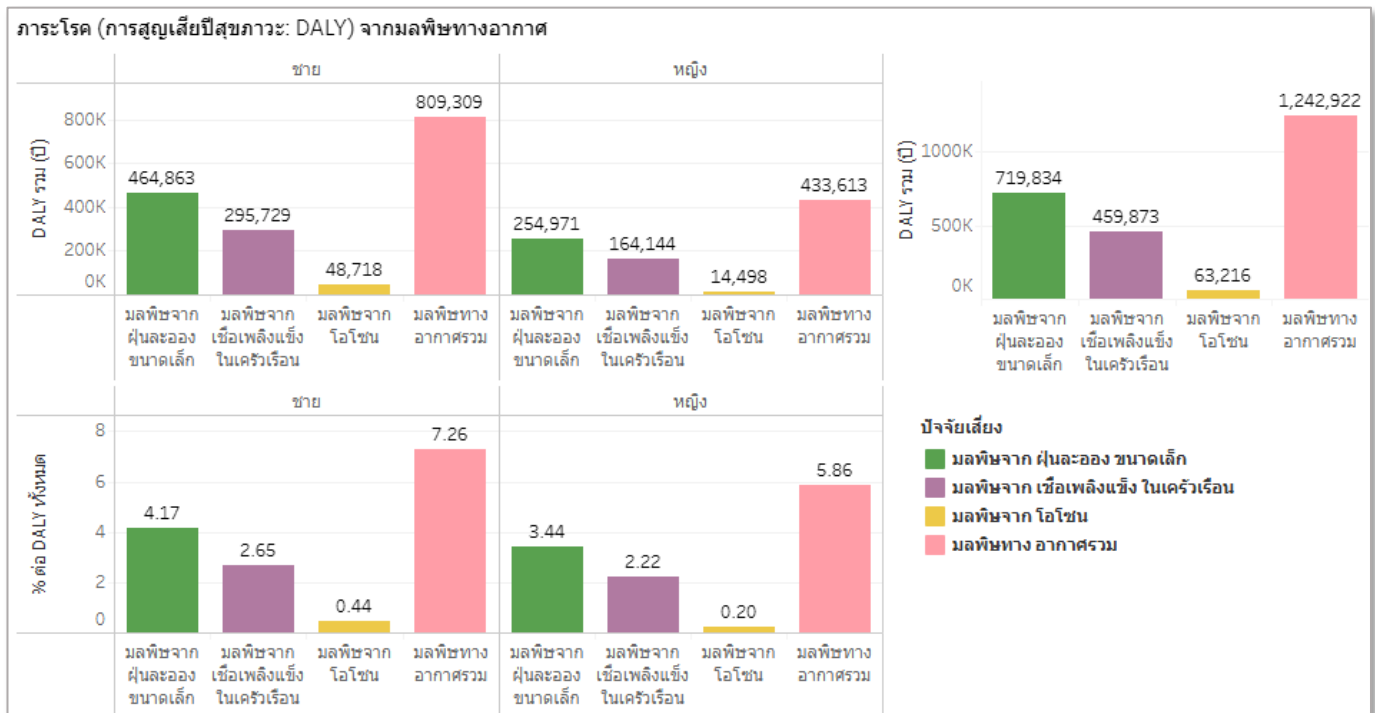
ภาพที่ 19 ปริมาณวัตถุอันตราย ภาคอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2556-2565

5) ภาระโรคจากมลพิษทางอากาศ ปี พ.ศ.2562

การตายก่อนวัยอันควร และความบกพร่องทางสุขภาพ ที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ ในปี พ.ศ.2562 พบว่าการสูญเสียปีสุขภาวะ 1,242,922 ปี แยกเป็นเพศชาย 809,309 ปี (คิดเป็นร้อยละ 7.26 ของปีสุขภาวะที่สูญเสียทั้งหมดของเพศชาย) และเพศหญิง 433,613 ปี (คิดเป็นร้อยละ 5.86 ของปีสุขภาวะที่สูญเสียทั้งหมดของเพศหญิง) (ภาพที่ 20) และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุ จะพบว่า ในเพศชาย อายุ 45-59 ปี มีการสูญเสียปีสุขภาวะมากที่สุด (267,525 ปี) รองลงมาคือ อายุ 60-69 ปี และอายุ 70-79 ปี ตามลำดับ ในขณะที่เพศหญิง มีการสูญเสียปีสุขภาวะ ตั้งแต่อายุ 45 ปีเป็นต้นไป โดยกลุ่มอายุ 45-59 ปี มีการสูญเสียปีสุขภาวะมากที่สุด (106,002 ปี) (ภาพที่ 21)

ภาพที่ 20 ภาระโรค (การสูญเสียปีสุขภาวะ) จากมลพิษทางอากาศ ปี พ.ศ.2562 จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 21 ภาระโรค (การสูญเสียปีสุขภาวะ) จากมลพิษทางอากาศ ปี พ.ศ.2562 จำแนกตามอายุ

